

Bezuinigen heeft in het algemeen een slechte naam. Je besteedt minder geld aan bijvoorbeeld het beheer van je bomen en het resultaat zal dan ook wel minder zijn. Alexander den Dikken van de gemeente Nijkerk bewijst dat het ook anders kan, door het toepassen van cyclisch beheer. Dit vakblad organiseerde bij Tree-O-Logic in Harskamp een masterclass, waar de ervaringen van Nijkerk en een aantal andere overheden met elkaar vergeleken werden.

Auteur: Hein van Iersel

Cyclisch boombeheer: bezuinigen en toch een beter eindresultaat?

De term cyclisch boombeheer veronderstelt dat er ook zo iets als lineair boombeheer bestaat. Waarschijnlijk bestaat die term niet. Maar als dat wel zo zou zijn, zou het inhouden dat men met een vaste frequentie om de zoveel jaar dezelfde beheertaken uitvoert, ongeacht de vraag of de boom in kwestie onderhoud of snoei nodig heeft. Volgens Bernard Flier, gastheer van de masterclass

en directeur van Boomadviesbureau Tree-O-Logic, zie je in de praktijk dan al snel dat dit leidt tot snoeien om het snoeien. Je bent er toch en pakt gauw een paar takken of takjes mee, terwijl dat vanuit veiligheids- of beheeroogpunt eigenlijk niet hoeft en best nog een of twee rondes zou kunnen wachten. Uiteraard worden deze bomen wel gewoon afgerekend. Bij cyclisch boombeheer,

daarentegen, probeert men de werkelijke snoei meer aan te passen aan de snoei-behoefte. In het algemeen worden bij cyclisch beheer de te beheren bomen verdeeld in een aantal gebieden. In het geval van Nijkerk zijn dat drie gebieden. Verder wordt er niet boom voor boom beheerd, maar alleen bomen waarvan tijdens de verplichte boomveiligheidscontrole (BVC) is gebleken dat ze bege-

De masterclass over cyclisch beheer werd gehouden op het kantoor van Tree-O-Logic in Harskamp en werd bijgewoond door:

Bernard Flier, directeur van Tree-O-Logic
Lutein Rademaker, adviseur bij Alles over Groenbeheer

Thijs Buurman, groenbeheerder bij de provincie Gelderland

Masja van Ingen, groenbeheerder bij de gemeente West Maas & Waal

Alexander den Dikken, groenbeheerder bij de gemeente Nijkerk

Weinand Pin, groenbeheerder bij de gemeente Geldermalsen

leidingssnoei of onderhoudssnoei nodig hebben. Voor de boomveiligheidscontroleurs houdt dat in dat ze er een extra taak bij krijgen: niet alleen controleren op veiligheid, maar ook de snoei-behoefte vaststellen. Een soort boomveiligheidscontrole-extra, dus.

Beheermodel

Dan ontstaat een beheermodel waarbij ieder jaar een derde deel van de bomen wordt beheerd, maar dan alleen die bomen die echt onderhouden moeten worden. Bij cyclisch boombeheer is het een voorwaarde dat men de registratie van de data rondom de bomen goed voor elkaar heeft. Er moet goed worden vastgelegd hoeveel bomen er zijn en wat op dat moment de onderhoudstoestand is. Een van de voordelen van cyclisch beheer is dat het budget gelijkelijk wordt verdeeld: men spendeert ieder jaar nagenoeg hetzelfde bedrag. In het geval van Nijkerk leidde dit tot een stevige bezuiniging op het budget. Het belangrijkste voordeel is misschien wel dat het overzicht van de data

rondom de bomen op orde is. Dat zorgt voor meer inzicht en grip, met een evenwichtig, gezond en kwalitatief goed bomenbestand tot gevolg. Ook het maken van gerichte keuzes wordt makkelijker.

Het doel van de masterclass is kennisuitwisseling op het gebied van boombeheer, specifiek cyclisch boombeheer. Dat wil zeker niet zeggen dat alle aanwezige gemeentes al werken met dit model. Masja van Ingen van de gemeente West Maas & Waal, een kleine plattelandsgemeente, heeft nog de beschikking over een eigen groendienst, die een breed scala aan taken heeft uit te voeren. Daarnaast is er – zoals in zo veel gemeentes – sprake van een achterstand in het bomenonderhoud. Van Ingen: 'Die achterstand is inmiddels zo ver opgelopen, dat wij deze op eigen kracht nooit kunnen wegwerken. Het gevaar bestaat dat wij overal en nergens aan gaan beginnen. Daarmee zal de snoeiachterstand alleen maar groter worden. Wellicht is cyclisch beheer een goed instrument om meer focus in onze werkplanning te krijgen.'

Piepcultuur

We bespreken als groep hoe je omgaat met klachten van burgers. Als je iedere klacht je volledige aandacht geeft, bestaat het gevaar dat je helemaal niet aan meer structureel beheer toekomt en dat eventuele achterstanden alleen maar oplopen. Weinand Pin van de gemeente Geldermalsen heeft de ervaring dat dit vaak geen probleem is als je hierover goed communiceert met de burger. Pin: 'Als je de burger meldt: ik heb jouw klacht genoteerd en de bomen bij jou in de straat zijn dan en dan aan de beurt, zal daar meestal wel begrip voor zijn.' Ook Lutein Rademaker van *Alles over Groenbeheer* herkent dit verhaal. Het gevolg van cyclisch beheer is volgens Bernard Flier dat het percentage snoei-behoefte bomen

Traditioneel boombeheer leidt in de praktijk al snel tot snoeien om het snoeien

stabiel blijft, al dan niet na het wegwerken van een achterstand. In Geldermalsen, met voornamelijk een achterstand in het buitengebied, zou dat boven de vijftig procent liggen, in Nijkerk onder de dertig procent. Een succesvol uitgangspunt voor cyclisch boombeheer is het streven om onder een bepaald minimum uit te komen. Haal je dat niet, dan heb je last van ad-hocbeheer en zal eerst de achterstand moeten worden weggewerkt. Ook in Geldermalsen is sprake van een structurele achterstand, die met de eigen bomenploeg niet weg te werken is. Daarom heeft boombeheerder Pin een plan gemaakt, waarbij de eigen medewerkers de bomen in de bebouwde kom oppakken en een beperkt aantal bomen buiten de bebouwde kom. Het onderhoud van de rest van de bomen komt dan op de markt. Pin verwacht dat hij over drie jaar zijn achterstand heeft weggewerkt.

Masja van Ingen, groenbeheerder bij de gemeente West Maas & Waal

Alexander den Dikken, groenbeheerder bij de gemeente Nijkerk.

Bernard Flier, directeur van Tree-O-Logic.

Een succesvol uitgangspunt voor cyclisch boombeheer is het streven om uit te komen onder een bepaald minimumaantal bomen met een snoeiachterstand

Planmatig beheer

Als tweede adviseur is naast Bernard Flier ook Lutein Rademaker van *Alles over Groenbeheer* aangeschoven. Ook zijn bedrijf is bekend met het principe van cyclisch boombeheer, maar hij noemt het anders: planmatig boombeheer. De essentie hiervan is voor de volle honderd procent hetzelfde: in een kort tijdsbestek worden alle bomen zodanig behandeld dat er een aanvaardbaar boombeeld ontstaat. Vervolgens wordt het onderhoudsni-

veau door cyclisch beheer op peil gehouden. Snoei-behoefte bomen worden gesnoeid, andere niet. In dezelfde cyclus worden de boomveiligheidscontroles uitgevoerd en geregistreerd. Hierbij wordt gebruikgemaakt van het Quercus-snoeimodel.

Op plaatsen waar sprake is van een verhoogd risico, wordt passend gereageerd. Daarmee voldoet de boombeheerder aan zijn wettelijke zorgplicht om bomen tegen zo laag mogelijke kosten te beheren.

Norminstituut

Thijs Buurman bezoekt de masterclass namens de provincie Gelderland. Ook Gelderland werkt met cyclisch boombeheer, en dat blijkt wonderwel te passen in de budgetgedreven opzet van de provincie. Buurman: 'Voor ons is het essentieel om te weten wat wij ieder jaar kwijt zijn aan ons boombeheer. Voor Gelderland is het risicoprofiel een belangrijk aspect. Een boom dicht bij de straat heeft een hoger risicoprofiel dan een boom die helemaal vrijstaat.

Als groep discussiëren we nog over de vraag welke richtlijnen we hierbij aanhouden: de RAW-systematiek of de uitgebreidere richtlijnen van het Norminstituut Bomen. Adviseur Bernard Flier laat tussen de regels door blijken de voorkeur te hebben voor de richtlijnen van het Norminstituut, omdat dit vakinhoudelijk en over de hele breedte van het bomenvak meer houvast biedt. Maar tegelijkertijd geeft hij aan dat het voor de uitvoering van cyclisch boombeheer niet zoveel uitmaakt. In

sommige gevallen kan het wel eens lastig zijn als je beide richtlijnen naast elkaar gebruikt en lijkt het of de systematieken met elkaar in tegenspraak zijn. Dat is echter niet het geval, volgens Flier. Het is alleen nodig om de gekozen systematiek te laten prevaleren en daar in het bestek naar te verwijzen. Wat geldt voor de gekozen systematiek, geldt ook voor de software die gebruikt wordt om een en ander vast te leggen. Onder de deelnemers aan de masterclass bevinden zich zo ongeveer alle smaken. Geldermalsen, bijvoorbeeld, is bezig om te schakelen van het oude Arcadis-beheersysteem, dat niet meer onderhouden wordt, naar het systeem van Antea: GBI. Masja van Ingen gebruikt in de gemeente weliswaar GBI, maar voor haar bomen gebruikt ze alleen nog Geovisia. Dat is makkelijker in het gebruik en is straks evengoed te koppelen aan het BGT. Net als bij de keuze voor de systematiek lijkt er een tegenstelling te bestaan. Er zijn de allroundpakketten, die in staat zijn om alles te beheren, maar niet altijd als gebruiksvriendelijk en flexibel worden beschouwd. En er zijn de kleinere pakketten, die bijvoorbeeld alleen voor boombeheer toepasbaar zijn en door inspecteurs vaak als gebruiksvriendelijk worden beschouwd. Lutein Rademaker is enthousiast over een tweetal pakketten: Digitree, en voor de meer complexe opdrachten Groenestein-beheerssoftware.

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-5530